

ВЕЛИКИЙ НАУКОВИЙ ПРОЕКТ

ПРОМОВИ, ЩО ЗМІНИЛИ СВІТ

2-ге видання, перероблене

Харків
«ФОЛІО»
2019

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ

Десять Заповідей, десять основних законів, які, згідно з П'ятикнижжям Мойсеевим, були дані Богом Мойсею в присутності синів Ізраїлю на горі Синаї на п'ятдесятий день після Виходу з Єгипту¹. Ці заповіді три тисячоліття є основою іудейської, християнської й мусульманської моралі, і тому їх беззаперечно можна назвати моральним кодексом людства. Коли Мойсей привів свій народ до Синаю, гора була окутана димом, гримів грім і блискали блискавки, а голосніше над усе лунав голос Бога, що звертався до Мойсея із заповідями. Потім сам Господь написав Десять Заповідей на двох кам'яних скрижалях і віддав їх Мойсею. Коли Мойсей після сорока днів перебування на Синаї спустився вниз, то побачив ізраїльтян, що відступилися від Бога й танцювали навколо Золотого Тельця. Розгніваний Мойсей розбив скрижалі об скелю. Народ ізраїльський покався, і побачивши це, Господь звелів Мойсею взяти дві нові скрижалі й викарбувати на них Десять Заповідей.

Десять Божих Заповідей (2М 20:3—17)²

³ Хай не буде тобі інших богів передо Мною!

⁴ Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. ⁵ Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог заздрисний, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, ⁶ і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей.

⁷ Не призывай Імення Господа, Бога твого, надаремно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Ймення надаремно.

⁸ Пам'ятай день суботній, щоб святити його! ⁹ Шість день працею і роби всю працю свою, ¹⁰ а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихोцько твій, що в брамах твоїх. ¹¹ Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословив Господь день суботній і освятив його.

¹ Вих. 19:10—25.

² Подано за: Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена. Переклад проф. Івана Огієнка. — К., Українське біблійне товариство, 2002.

¹² Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі!

¹³ Не вбивай!

¹⁴ Не чини перелюбу!

¹⁵ Не кради!

¹⁶ Не свідкуй неправдиво на свого ближнього!

¹⁷ Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!

ПРОПОВІДЬ НА ГОРІ

Нагірна проповідь — це сутність євангельського вчення, проповідь, у якій Ісус із Назарета дав людям Заповіді Блаженства, дотримання яких є шляхом до раювання в майбутньому вічному житті. Якщо Десять Заповідей — це серцевина християнської моралі, її фундамент, вони забороняють робити те, що гріховно, то Заповіді Блаженства вчать, як можна досягти християнської досконалості й бути ближче до Бога. Спаситель виголосив Проповідь на невисокій горі, яка знаходиться на північному березі Галілейського (Тіверіадського) озера поблизу міста Капернаума. Цю проповідь записав Святий Євангеліст Матей, а Євангеліст Лука у 6-му розділі свого Євангелія наводить деякі частини цієї Проповіді.

Проповідь на горі (Мт. 5:1—48; 6:1—34; 7:1—29)

5

І, побачивши натовп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього.² І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи:

Х т о б л а ж е н н и й

³ «Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне.

⁴ Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені.

⁵ Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони.

⁶ Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть.

⁷ Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть.

⁸ Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога.

⁹ Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть.

¹⁰ Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне.

¹¹ Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене.¹² Радійте та веселіться, — нагорода-бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами.

З а в д а н н я а п о с т о л і в

¹³ Ви — сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми.

¹⁴ Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. ¹⁵ І не запалюють світильника, щоб поставити його під посудину, але на свічник, — і світить воно всім у домі. ¹⁶ Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі.

Ісус і Старий Заповіт

¹⁷ Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати. ¹⁸ Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, — ані йота єдина, ані жаден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. ¹⁹ Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. ²⁰ Кажу-бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне!

Не гнівайтесь на свого ближнього

²¹ Ви чули, що було стародавнім наказане: «Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові». ²² А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: «рака»¹, підпадає верховному судові, а хто скаже «дурний», підпадає геєнні огненній. ²³ Тому, коли принесеш ти до жертівника свого дара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, — ²⁴ залиши отут дара свого перед жертівником, і піди, примирись перше з братом своїм, — і тоді повертайся, і принось свого дара. ²⁵ Зі своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не вкинули. ²⁶ Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси ти й останнього шеляга!

Про пожадливість, перелюб та розвід

²⁷ Ви чули, що сказано: «Не чини перелюбу». ²⁸ А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюб у серці своїм. ²⁹ Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. ³⁰ І як правиця твоя спокушає тебе, — відітни її й кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене.

³¹ Також сказано: «Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа розводового». ³² А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпусти, той доводить її до перелюбу. І хто з відпущеною побереться, той чинить перелюб.

¹ Тобто «ледащо, нікчемний, блазень, виродок, пустий».

Зміст

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ	5
Десять Божих Заповідей (2М 20:3—17)	5
ПРОПОВІДЬ НА ГОРІ	7
Проповідь на горі (Мт. 5:1—48; 6:1—34; 7:1—29)	7
«ЗВЕРНИ Ж СВОЄ ОБЛИЧЧЯ В БІК ЗАПОВІДНОЇ МЕЧЕТІ»	15
Коран, Сура Друга, «Корова»	15
«ПРОМОВА ФІЛОСОФА»	17
Промова Філософа	17
ФРАНЦИСК АССІЗЬКИЙ	21
«Проповідь птахам»	21
ЄЛИЗАВЕТА І	23
Промова Єлизавети І до військ у Тільбері	23
«Прощальна» («золота») промова Єлизавети І	25
КАРЛ І	29
Промова на ешафоті	29
ОЛІВЕР КРОМВЕЛЬ	33
Промова в парламенті	33
БОГДАН ЗІНОВІЙ ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ	35
Промова гетьмана Богдана Хмельницького в Переяславі	37
ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН	39
Перша інавгураційна промова	40
«Прощальне послання» Джорджа Вашингтона	43
ТОМАС ДЖЕФФЕРСОН	51
Перша інавгураційна промова	52
НАПОЛЕОН БОНАПАРТ	57
«Солдати моєї старої гвардії!»	58

АВРААМ ЛІНКОЛЬН	59
Перша інавгураційна промова	61
Геттисберзька промова	69
МАХАТМА ГАНДІ	71
Промова у Варанасі («Індії немає порятунку»)	71
Промова, виголошена в Ахмедабаді	74
ТОМАС ВУДРО ВІЛЬСОН	79
Воєнне звернення до Конгресу	80
МИХАЙЛО СЕРГІЙОВИЧ ГРУШЕВСЬКИЙ	85
Промова під час похорону полеглих захисників Крут	86
МАРІЯ СКЛОДОВСЬКА-КЮРІ	87
Промова у Вассарському коледжі, Нью-Йорк	87
ФРАНКЛІН ДЕЛАНО РУЗВЕЛЬТ	90
Перша інавгураційна промова	91
Воєнне послання нації	96
АДОЛЬФ ГІТЛЕР	98
«Мій терпець уривається»	99
Промова в Рейхстазі	102
АРТУР НЕВІЛЛ ЧЕМБЕРЛЕН	107
Промова в Лондонському аеропорту	107
ВІНСТОН ЛЕОНАРД СПЕНСЕР ЧЕРЧІЛЬ	111
Промова в Палаті громад з нагоди формування нового уряду Великобританії	112
Промова в Палаті громад	113
Промова в Палаті громад	115
Промова у Фултоні («Фултонська промова»)	124
ШАРЛЬ АНДРЕ ЖОЗЕФ МАРІ ДЕ ГОЛЛЬ	135
Радіозвернення з Лондона	136
ДЖОРДЖ СМІТ ПАТТОН-МОЛОДШИЙ	137
Промова перед Третьою армією США	139
ХІРОХІТО, ІМПЕРАТОР СЬОВА	141
Промова імператора Хірохіто про прийняття умов капітуляції Японії	141

ДЖУЛІУС РОБЕРТ ОППЕНГЕЙМЕР	145
Промова в Лос-Аламосі	147
ГАРРІ ТРУМЕН	149
Промова на засіданні Конгресу («Доктрина Трумена»)	151
МАРШАЛЛ ДЖОРДЖ КЕТЛЕТ	157
Виступ у Гарвардському університеті («План Маршалла»)	158
ДЖАВАХАРЛАЛ НЕРУ	161
Промова з нагоди проголошення незалежності Індії	161
МИКИТА СЕРГІЙОВИЧ ХРУЩОВ	165
Доповідь хх з'їзду кпрс	166
Промова в ООН	180
ДЖОН ФІТЦДЖЕРАЛЬД КЕННЕДІ	187
Інавгураційна промова	188
Звернення до американського народу під час Карибської кризи	192
Ich bin ein Berliner	196
АДЛАЙ ЮІНГ СТВЕНСОН	199
Промова-звернення до посла СРСР в ООН Зоріна з доказами наявності радянських ракет на Кубі	199
МАРТІН ЛЮТЕР КІНГ	203
«У мене є мрія»	203
«Я бачив землю обітовану»(Промова у Мемфісі)	208
НЕЛЬСОН РОЛІХЛАХЛА МАНДЕЛА	211
Промова на Рівонійському процесі	213
Промова з нагоди перемоги на виборах	225
РІЧАРД МІЛХАУЗ НІКСОН	227
Звернення до нації(«Доктрина Ніксона»)	229
ГОЛДА МЕЇР	241
Промова в Кнесеті	242
МАТИ ТЕРЕЗА	245
Промова на церемонії вручення Нобелівської премії	245
ІОАНН ПАВЛО ІІ (КАРОЛЬ ЮЗЕФ ВОЙТИЛА)	249
Промова в Ясногірському монастирі	250

РОНАЛЬД ВІЛСОН РЕЙГАН	253
Промова перед Національною асоціацією євангелістів («Імперія зла»)	254
Промова біля Берлінської стіни	256
ВАЦЛАВ ГАВЕЛ	263
Новорічне послання громадянам Чехословаччини	265
ЛЕОНІД МАКАРОВИЧ КРАВЧУК	267
Промова у Верховній Раді	269
ЛЕОНІД ДАНИЛОВИЧ КУЧМА	273
«Шляхом радикальних економічних реформ» (Виступ Президента України Л. Кучми на засіданні Верховної Ради)	275
Промова у Верховній Раді України («Націю звеличують великі цілі і діла»)	285
БАРАК ХУСЕЙН ОБАМА	303
Інавгураційна промова	304